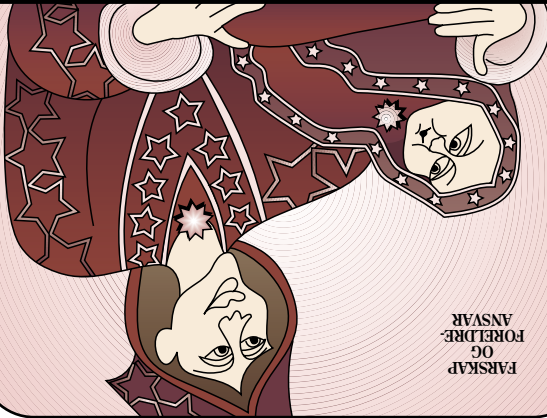

FARSKAP
OG
FORELDRE-
ANSVAR

Farskap og foreldreansvar

FARSKAP
OG
FORELDRE-
ANSVAR

Denne folderen gir informasjon om farskap og foreldreansvar til dere som skal bli foreldre. Reglene om farskap og foreldreansvar finnes i lov 8. april 1981 nr 7 om barn og foreldre (barneloven). Særtrykk av loven kan kjøpes i en bokhandel. Den finnes også på www.lovdatab.no

Ugifte foreldre bør være oppmerksom på at far kan påta seg farskapet til barnet både før og etter at barnet blir født, slik at de som ønsker det kan unngå at dette må gjøres i forbindelse med fødselen. Denne folderen inneholder informasjon om regelverket som gjelder fra 1.1.2006.

Farskap

Når foreldrene er gift med hverandre, følger det av barneloven at den mannen som mor er gift med ved fødselen, skal regnes som barnets far. Dette er den såkalte pater est-regelen. Farskapet vil følge direkte av loven, uten at foreldrene eller noen offentlig instans må foreta seg noe. Hvis barnets mor er formelt separert, gjelder ikke pater est-regelen lenger, og farskapet vil da fastsettes som om mor var ugift. Hvis den mannen mor er separert fra erkjenner farskapet, vil barnet regnes som født av gifte foreldre.

Når barnets foreldre ikke er gift med hverandre, følger ikke fastsettelsen av farskap direkte av loven. Mor oppgir vanligvis navnet på den mannen hun mener er far til barnet, som så erkjenner farskapet. Hvis mor ikke har oppgitt hvem som er far til barnet og en mann erkjenner farskapet, må hun godta farens erkjennelse. Når foreldrene er samboere, enten ved at de har felles adresse eller har sendt erklæring til folkeregisteret om at de bor sammen, kan morens samboer erkjenne farskapet uten at mor medvirker. Mor skal da få melding om farskaperkjennelsen.

Det kan være fordelaktig for ugifte foreldre å få farskapet etablert i god tid før fødselen. Farskapet erkjennes skriftlig under svangerskapet ved personlig fremmøte for folkeregistret, hos bidragsfogden (dvs. trygdekontoret), på fylkestyngdekantoret, hos en dommer eller hos jordmor eller lege ved svangerskapskontroll. Farskapet kan også erkjennes i forbindelse med fødselen. I utlandet kan farskap erkjennes overfor en norsk diplomatisk eller konsulær tjenestemann eller overfor skipsføreren dersom far er om bord på norsk skip i utenriksfart. Far kan erkjenne farskapet både før og etter at barnet er født.

Far skal alltid vise legitimasjon når han skriver under farskaps-erkjennelsen. Dette gjelder også dersom han undertegner papirene på sykehuset i forbindelse med fødselen.

Når far undertegner farskapserkjennelsen vil han få med seg en kopi av skjemaet. Kopien inneholder mye nyttig informasjon om virkningene av at farskapet er fastslått.

Det følger av barneloven at det offentlige har ansvar for å fastsette farskap når dette ikke følger av ekteskap eller der farskap ikke er erkjent. Dersom farskapet ikke blir erkjent, vil bidragsfogden (trygdekontoret) kalle inn den mannen som mor har oppgitt som far for å få fastsatt farskapet. Dersom den som er oppgitt som far ikke erkjenner etter innkalling eller det er oppgitt flere mulige fedre, vil fylkestygdkontoret forsøke å klarlegge farskapet ved hjelp av blodprøver.

Endring av farskap

Dersom det oppstår tvil om farskap som er erkjent eller som følger av at mor var gift da barnet ble født, kan barnet, mor, far og en tredjemann som mener han er far til barnet reise sak om endring av farskapet. Retten kan da rekvirere DNA-test av partene i saken. En farskapssak som er rettskraftig avgjort uten at det forelå en DNA-analyse i saken, kan kreves gjenopptatt. Retten skal da gi pålegg om blodprøve og DNA-analyse. Farskap kan også endres ved at en mann erkjenner farskapet, og at erkjennelsen godkjennes skriftlig av barnets mor og den som har vært regnet som barnets far.

Foreldreansvar

Hva vil det si å ha foreldreansvar?

Foreldreansvar i lovens betydning, er den rett og plikt foreldrene har til å bestemme for barnet i *personlige forhold*. Foreldrene skal utøve foreldreansvaret ut fra barnets behov og interesser. Den eller de som har foreldreansvar er også barnets verge.

Det loven mener med personlige forhold er blant annet om barnet skal adopteres bort eller om barnet skal kunne gifte seg før det har fylt 18 år. Hvis foreldrene har *felles foreldreansvar* må begge samtykke til viktige beslutninger om barnet, f.eks. om barnet skal kunne melde seg inn i eller ut av foreninger eller trossamfunn, om barnet skal få utstedt pass eller om barnet skal kunne flytte til utlandet.

Innholdet i foreldre-ansvaret

Navn

Den som har foreldreansvaret kan velge om barnet skal ha mors eller fars etternavn. Har foreldrene felles foreldreansvar, bestemmer de dette sammen. Det skal sendes melding til folke-registeret om navnevalg før barnet fyller 6 måneder. Barnet får mors etternavn dersom det ikke sendes melding innen denne tid.

Etter hvert som barnet utvikler seg og modnes, skal foreldrene høre på hva barnet har å si, før de bestemmer noe om barnets personlige forhold. Foreldrene og andre som barnet har kontakt med, skal legge vekt på barnets mening.

Barnets rett til å bestemme selv

Når barnet blir eldre, får det rett til å bestemme mer over seg selv. Foreldrenes rett til å bestemme over barnet, eller på vegne av barnet, blir tilsvarende mindre. Barnet blir myndig når det fyller 18 år og kan da fullt ut bestemme over seg selv. Fra barnet er 15 år har det rett til selv å velge utdanning og til å melde seg ut og inn av foreninger og trossamfunn.

Hvordan får man foreldreansvar?

Det følger av barneloven at gifte foreldre automatisk har felles foreldreansvar. De kan ikke avtale at den ene skal ha foreldreansvaret alene så lenge de er gift. Hvis foreldrene blir separert eller skilt, fortsetter de med felles foreldreansvar inntil de eventuelt avtaler noe annet. En slik avtale må meldes til folkeregisteret for å være gyldig.

Gifte foreldre

Det er nye regler for dette som gjelder barn som er født etter 1. januar 2006. Foreldre som bor sammen når farskapet etableres, får felles foreldreansvar for felles barn. Foreldre som bor sammen, kan ikke avtale at en av dem skal ha foreldreansvaret alene. Som samboere regnes foreldre som er registrert på felles adresse eller som har sendt en erklæring om samboerskap til i folkeregisteret. Hvis foreldrene er registrert på samme adresse, får de felles foreldreansvar automatisk. Hvis de ikke er registrert på samme adresse, men likevel bor sammen, kan de sende en erklæring om samboerskap til folkeregisteret. De kan også sende en slik erklæring senere.

Samboende foreldre

Foreldre som ikke bor sammen

Når foreldrene ikke bor sammen når farskapet etableres, har moren foreldreansvaret alene. Foreldrene kan avtale at de skal ha felles foreldreansvar. Dette kan gjøres på skjema for erkjennelse av farskap (både mor og far må skrive under på avtalen) eller det kan sendes egen avtale om dette til folkeregisteret. Foreldre som har fått barn uten å bo sammen, men som flytter sammen senere, får ikke felles foreldreansvar som følge av flyttemeldingen. De må enten sende egen avtale om felles foreldreansvar eller en samboererklæring til folkeregisteret.

Mer informasjon finnes på nettadressen www.odin.dep.no/bld/

Blanketten skal sendes til Oslo Likningskontor, Personregisteret, 0630 Oslo. Dersom foreldrene ikke bodde sammen da barnet ble født, skal blanketten også sendes bidragsfogden (trygdekontoret) der barnet bor. Dersom erkjennelsen kan innebære endring av tidligere fastsatt farskap (jf. barneloven § 7), skal blanketten også sendes fylkestyrgdekontoret i det fylket der barnet bor.

1 Opplysninger om barnets far

Etternavn, fornavn		Fødselsnummer (11 siffer)
Boligadresse	Postnummer og poststed	Bokommune

2 Opplysninger om barnets mor

Etternavn, fornavn		Fødselsnummer (11 siffer)
Boligadresse	Postnummer og poststed	Bokommune

3 Opplysninger om barnet

Kjønn ☐ Jente ☐ Gutt	Fødselsdato	Bokommune	Ufødt barn som ventes født den
--	-------------	-----------	--------------------------------

4 Erkjennelse av farskapet

Jeg erkjenner med dette at jeg er far til det barnet som er født/ventes født	den (dato)	av (navnet på barnets mor)
Jeg er gjort kjent med de familie- og arverettslige følger denne erkjennelsen har. (Se orienteringen på baksiden.)		
☐ Jeg bor sammen med barnets mor	☐ Jeg bor ikke sammen med barnets mor	
Sted og dato	Farens underskrift	
Dersom faren er under 18 år, skal den/de som har foreldreansvaret for ham, underskrive i denne rubrikken.		
Dersom farskapet erkjennes av en mann som ikke bor sammen med barnets mor og moren heller ikke har oppgitt vedkommende som barnets far, må barnets mor godta erkjennelsen. Det samme gjelder dersom erkjennelsen skal danne grunnlag for endring av farskap.	Jeg godtar denne erkjennelsen ☐	Morens underskrift

5 Attestasjon

Denne erkjennelsen er underskrevet mens jeg var til stede. Barnets far har forevist legitimasjon som oppgitt i feltet til høyre.	Type legitimasjon	Dato for utstedelse
	Utstedt av	
<i>Skal underskrives og stemples av den som etter barneloven § 4 kan ta imot erkjennelsen av farskap (se baksiden punkt 1)</i>	Dato, stempel og underskrift	
	Navnet gjetas med blokkbokstaver ⇨	

6 Foreldreansvar for barnet (se informasjon om dette på baksiden)

6.1	Foreldrene er registrert bosatt på samme adresse		
	Samboende foreldre som er registrert bosatt på samme adresse i folkeregisteret får automatisk felles foreldreansvar for barnet.		
6.2	Samboererklæring (ikke nødvendig dersom foreldrene er registrert bosatt på samme adresse)		
	Foreldre som erklærer at de er samboere får felles foreldreansvar for barnet		Vi erklærer herved at vi er samboere ☐ (Bare gyldig dersom begge foreldre har skrevet under)
	Sted og dato	Morens underskrift	Farens underskrift
6.3	Avtale om foreldreansvar når foreldrene ikke bor sammen		
	Dersom ikke annet er avtalt eller fastsatt, har mor foreldreansvaret alene		Foreldreansvaret skal være felles ☐ (Bare gyldig dersom begge foreldre har skrevet under)
	Sted og dato	Morens underskrift	Farens underskrift

Far signerer og erkjenner dermed farskapet. Dette kan gjøres før, etter eller i forbindelse med fødselen.

Far må vise legitimasjon

Mor må godta fars erkjennelse hvis hun ikke har oppgitt ham som far, og de ikke er samboere.

Foreldre som er registrert bosatt på samme adresse i folkeregisteret får automatisk felles foreldreansvar for barnet.

Samboererklæring. Bare nødvendig for foreldre som er registrert bosatt på forskjellige adresser, men som likevel er samboere. Begge foreldre må skrive under for at erklæringen skal være gyldig.

Avtale om foreldreansvar, når foreldrene ikke bor sammen. Begge foreldrene må skrive under for at avtalen skal bli gyldig.

Brosjyren er utgitt av Barne- og likestillingsdepartementet

Design: David Keeping
Trykk: Zoom Grafisk AS

1. opplag: 100.000 ekspl. 1.1998

6. opplag: 75.000 ekspl. 1.2006

Trykt på papir produsert uten bruk av klor

